

A zöld fordulat fontossága a koronavírus utáni helyreállításban – Javaslatunk Magyarország Helyreállítási és Alkalmazkodási Tervéhez

A 2020 áprilisában, az 50. Föld Napja alkalmából alapított [Green Policy Center](#) szakmai műhely a 2050-es klímasemlegesség eléréséhez vezető útról minél szélesebb körű társadalmi párbeszédet kíván kezdeményezni. Meggyőződésünk szerint a jelenkor környezeti problémáinak legmélyebb, valódi oka az ember és természet közötti harmónia felbomlása, amelynek mielőbbi helyreállítása nélkül nincs esélyünk a kedvezőtlen folyamatok eredményes kezelésére. E nélkül csak felszínes és legfeljebb átmeneti megoldásokat találhatunk. A valódi változás tehát nem a külső körülményekben, hanem hozzáállásunkban kell, hogy megtörténjen. Szakmai műhelyünk alapvetően ennek előmozdításán munkálkodik, ugyanakkor szólni kíván konkrét aktuális ügyekről is, hiszen egy-egy helyes szakpolitikai intézkedés eredménye is visszahat hozzáállásunkra, így a két folyamat egymást erősítheti.

Általános észrevételek

A Green Policy Center üdvözli annak a lehetőségét, hogy hozzászólásokat lehet benyújtani Magyarország Helyreállítási és Alkalmazkodási Tervéhez. A Terv jelentősége miatt indokoltnak tartjuk a szélesebb körű társadalmasítást. Követendő példaként említenénk Lengyelországot, ahol a különféle témákban nyilvános közmeghallgatásokat szerveznek, amelyek felvételei szintén elérhetők a dedikált honlapon. Kiemelten fontosnak gondoljuk, hogy a COVID-19 járvány miatt kialakult globális válsághelyzet kezelésével egyben meginduljon az az átfogó, a társadalom és a gazdaság minél szélesebb körét zöldítő és a rendszerszintű problémák jövőbeli bekövetkezésének valószínűségét csökkentő átalakulás, amelynek eredményeként elérhetjük az Országgyűlés által 2020-ban vállalt 2050-es klímasemlegességi célt.

A Tervvel kapcsolatban általánosságban fontosnak tartjuk, hogy a tervezés során már kövessük az új EU Taxonómia Rendelet által felvázolt szabályokat és a tervezett beruházások a „ne okozz kárt”-elv mentén kerüljenek kialakításra. Ezen felül felhívjuk arra is a figyelmet, hogy indokolt, hogy a Terv összhangban legyen a megfelelő ágazati fenntarthatósági tervekben, mint az ENSZ Fenntartható Fejlődési Célokban, a Párizsi Megállapodásban, az Európai Zöld Megállapodásban, illetve hazánk második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiájában, vagy Nemzeti Energia és Klímatervében foglalt célokkal. Indokoltnak tartanánk továbbá a Terv egyes elemeinek részletesebb bemutatását, pénzügyi allokációval, indikátorokkal, határidőkkel történő kiegészítését, mivel az egyes beavatkozások hatékonyságát és indokoltságát ezek nélkül csak korlátozottan lehetséges felmérni. Itt ismét javasoljuk a lengyel példa követését, a tervezet konkrét allokációkat tartalmaz: 27,4 milliárd eurót fordít zöld mobilitásra, 3,2 milliárdot épületenergetikára, 797 milliót a hidrogén technológia támogatására, míg 437 millió eurót az energiatermelés zöldítésére.

Szakmai műhelyünk a fenti általános megjegyzésekkel összhangban a Terv fenntarthatósági, vagyis a következő komponenseihez nyújt be észrevételeket: E. Fenntartható zöld közlekedés; F. Energetika (zöld átállás); G. Átállás a körforgásos gazdaságra, amelyek alább olvashatók.

E. komponens - Fenntartható zöld közlekedés

Arra való tekintettel, hogy hazánkban komolyan növekedtek a közlekedési károsanyag kibocsátások az elmúlt években, kiemelten üdvözöljük, hogy a Terv külön komponenst szentel a zöld közlekedésnek. Üdvözlendő, hogy a közösségi közlekedés utasszámának növelését a motorizált egyéni közlekedés rovására irányozza elő, azonban ezt nem csak a nagyvárosok térségében és nem csak a vasúti közlekedési közlekedés terén tartjuk indokoltnak. Főleg a városokban jellemző napi ingázás dugókat okoz, valamint óriási energiapazarlással és károsanyag-kibocsátással jár. Ugyanez a feleslegesség érhető tetten pl. a repülővel megtett rövid üzleti utaknál. Fontosnak tartjuk tehát az egyéni közlekedési kibocsátások csökkentését, illetve hogy vidéken is valós opció legyen a közösségi közlekedés igénybevétele, valamint hogy nemzetközi utasforgalomban is versenyképes alternatívája legyen a vasút a repülésnek.

Ezen felül indokoltnak tartjuk a városokon belüli közösségi közlekedés, illetve alternatív közlekedési módok fejlesztését, a helyi levegőminőség javítása érdekében.

Továbbá ellentmondásosnak tartjuk a klímavédelem szempontjából azt a célt, hogy Budapest a közép-kelet-európai áruszállítás csomópontja legyen, mivel az áruk hosszú távú szállítása komoly környezeti terheléssel jár. Mind a környezet, mind a hazai gazdaság érdeke a helyben termelt áruk fogyasztásának ösztönzése.

F. komponens – Energetika (zöld átállás)

Úgy véljük, hogy a válságból való kilábalásról szóló gondolkodásnak egyszerre kell érintenie a környezet, a társadalom és a gazdaság szféráit is, azaz nem pusztán gazdasági „stabilizációról” kell beszélnünk, így nem értünk egyet azzal, hogy a zöld átállás csak az energetika területére került leszűkítésre. Fontosnak tartjuk a fenntarthatóbb gazdasági modellre való átállást is, valamint a megfelelő zöld munkahelyek megteremtésének támogatását is megjeleníteni a Tervben.

Magyarország közép- és hosszú távú céljai csak akkor érhetőek el, ha a gazdaság és a társadalom visszatalál a természeti környezettel való harmónia állapotába. Ebben a folyamatban sokat segíthet a járvány alatt is elsődleges információkat és megoldásokat kínáló tudományos közösség nagyobb bevonása a politikai döntéshozatalba. A kormány célja, hogy legalább annyi munkahely jöjjön létre, mint amennyit a járvány elpusztított. A munkahelyteremtés során maximálisan építeni lehetne „zöld” lehetőségekre mind direkt állami forrásokkal, mind kedvező gazdasági klíma kialakításával. Az ITM által meghirdetett „a gazdaság legyen magyar, zöld és high-tech” elv alapján kiemelten fontos a digitalizáció, az innováció és új, fenntartható technológiák még nagyobb direkt és indirekt támogatása, mivel a járványhelyzet is megmutatta, hogy milyen gyorsan sikerült hasznos és keresett megoldásokat és termékeket előállítaniuk a magasabb innovációs szinttel rendelkező országoknak.

Magyarországnak a lehető legjobban ki kell használnia a jövőben rendelkezésre álló EU-s forrásokat, ehhez hiteles, zöld fejlesztési elképzeléseket kell kidolgozni minden szektorban. A zöld helyreállásban külföldön is érdemes szerepet játszania Magyarországnak, amelynek segítségével újabb munkahelyet jöhetnek létre belföldön.

A fentiekén túlmenően a Terv Energetikai komponensében található fő célkitűzéssel, vagyis az energiaszektor dekarbonizálása szakmai műhelyünk teljes mértékben egyetért, ahogy a három fő reformterület alatt megfogalmazott célok is támogathatók. Ennek ellenére megjegyeznénk, hogy fontos az energiaszegénységben és rossz lakhatási körülmények között élők energiahatékonysági beruházásainak kiemelt támogatása, amelyet adott esetben sokkal magasabb, vissza nem térítendő támogatással kell ösztönözni. Az olyan energiahatékonysági programok, amelyek hitellel, vagy alacsony támogatási intenzitással működnek, kizárják azt a társadalmi réteget, amelynek a legnagyobb szüksége van a lakóépületeik modernizálására. Támogatjuk továbbá a lakossági megújuló rendszerek jogi környezetének modernizálását, vagyis a prosumerek (egyszerre termelők és fogyasztók) kialakulásának aktív támogatását, azonban nem javasoljuk ezt kizárólag napelemes rendszerek támogatására korlátozni, mivel az ezekkel történő fűtés nem a leghatékonyabb megoldás.

G. komponens - Átállás a körforgásos gazdaságra

Ahogy az F komponens esetén is kifejtettük, álláspontunk szerint nem szabad a körforgásos gazdaságra történő átállást lekorlátozni és csak adott elemekre leszűkíteni. Az EU első Körforgásos Gazdasági Cselekvési Terve javaslatokat vázolt fel a teljes termelési struktúrára a termékek tervezésétől, az erőforráshatékony termelési folyamatokon és a tudatos fogyasztáson keresztül egészen a megfelelő hulladékgazdálkodásig és az erőforrások újrafelhasználásáig. Az új Cselekvési Terv intézkedéseket tartalmaz többek között a hulladékszabályozás reformjára, a textiliparra, az elektronikai eszközök piacára, a műanyagokra és az élelmiszertermelésre.

Bár üdvözljük a Tervben megfogalmazott célokat, javasoljuk a G komponens kibővítését az EU Cselekvési Terv eredeti szellemének megfelelően. Továbbá nagy szükség lesz a választói-fogyasztói oldalról történő motiválásnak ezen a területen, így javaslunk megfelelő tudatosság-növelési elemeket is bemutatni a Tervben.

Budapest, 2021. 03. 01.

Green Policy Center